

<https://helda.helsinki.fi>

Elämänkaaren vaiheiden, vuodenaikojen ja luovan joutilaisuuden lumoissa

Rauhala, Pirkko-Liisa

2010

Rauhala , P-L & Molander , G 2010 , ' Elämänkaaren vaiheiden, vuodenaikojen ja luovan
joutilaisuuden lumoissa ' , Yleislääkäri , Vuosikerta. 25 , Nro 4 , Sivut 33 .

<http://hdl.handle.net/10138/18802>

---

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Emma Saikoo: **Tunteeni eivät ole tuhkaa.**
Suomentanut Kai Nieminen.
Helsinki: Basam Books Oy, 2009.

Elämänkaaren vaiheiden, vuoden- aikojen ja luovan joutilaisuuden lumossa

Kirjailija ja kielenkääntämistäiteen mestari **Kai Nieminen** on jälleen kerran saattanut suomalaisten lukijoiden ulottuville kallisarvoisen kirjallisen helmen idästä valikoidessaan ja suomentaessaan japanilaisen, kiinaksi kirjoittaneen **Emma Saikoo**'n (1787–1861) runoja.

Emma Saikoo kuuluu klassisiin japanilaisiin runoilijoihin, joiden joukossa nainen ei ole poikkeus, jos ei aivan sääntökään. Nieminen luonnehtii teokseen laatimassaan esseessä näin (s. 30):

”Saikoo laajensi runoilijaveljeskunnan maailmaa runoilijasisaren näkökulmalla: hänen runoutensa ei ole leimallisesti sen kummemmin naisrunoutta kuin miesrunouttaakaan. (- -), naisen ja miehen ajatuksellisia ja elämyksellisiä eroja ei voida kiistää, mutta jos yhä nykyisinkin arvostamme niitä eri tavoin, meidän on syytä hävetä.”

Emma Saikoo kasvoi länsimaista lääketiedettä Japanissa ensimmäisten joukossa tunnetuksi tehneen lääkäri-isän taiteita suosivassa kodissa. Hollannin kielen avulla Eurooppaan tutustunut isä hankki tyttärelleen opettajia ja virikkeitä, joiden huomassa Saikoosta kasvoi sekä runoilija että klassista bambuaihetta kehittävä kuvataiteilija. Hän eli naimattomana naisena sukunsa lähipiirissä, jossa hänelle rakkaat veljenpojat jatkoivat suvun perinteenä lääkärin ammattia. Saikoo seurasi poikien elämää, ja he saivat sijansa hänen runoissaan. Saikoon runouden yksi vahva perussäie on yksin elävän ihmisen tuntojen ja arkisten tunnelmien kuvaaminen.

Lukeminen, ompeleminen, kukkien kasvattaminen ja muut kodin askareet, luonnon havainnointi vuorokauden eri aikoina rytmittävät yksinäisyyden rauhaa. Siinä vallitsee välillä kaihoa ja kaipausta, toisinaan taas syvää kiitollisuutta ja iloa,

johon aihetta antavat lujat ystävyysuhteet, rakkaat sukulaiset, inspiroivat taiteilijaverit. Boheemi taiteellisuus ja luova joutilaisuus saavat hurmaavia ilmaisuja Saikoon runoissa:

(- -) ”Krysanteemi ja minä yhtä laiskoja molemmat, aurinko on korkealla, minä vain loikoilen aidan vierellä kuuntelemaan sa kukkia.” (- -) (s. 187)

Nieminen on poiminut teokseen 302 Saikoon runoa niiden kirjoittamisjärjestyksen mukaan. Ensimmäiset runonsa Saikoo kirjoitti 28-vuotiaana ja viimeiset 74-vuotiaana vähän ennen kuolemaansa. Saikoon runous on elämänkaaren kuvausta – elämä kulkee oman kulkunsa, jonka aikana ihminen tutustuu itseensä ja toisiin ihmisiin sekä ympäröivään luontoon, jota Japanissakin vahvat vuodenaikojen vaihtelut sävyttävät. Saikoo punoo suuret kosmiset elementit arkisiin tilanteisiin, vuorokauden vaihteluihin, valon ja hämärän kohtaamisiin, vuodenaikojen ominaispiirteisiin. Hänen runoudessaan kaikki tuntuu tapahtuvan samaan aikaan fyysisesti lähellä ja henkisesti suurena. Bambut huojuvat tulessa, vihertävät talvellakin, piiskautuvat toisiaan vasten myrskyssä, mutta kestävät ja säilyttävät kauneutensa ja vetovoimansa aina tutuina ja voimaa antavina elämänpuina. Henkevä aistillisuus synnyttää Saikoon runojen lumovoiman.

Elämänkaaren kallistuessa illan ja talven puolelle, kun ohimoille alkaa ilmestyä huurreta, Saikoon runous nousee vavahteleville siivilleen, huikaisevaan kauneuteen, jota rydyttää myös lämmin ironia;

ikäkuiset jaaritukset, viluiset olotilat, jonin joutavuuden tunteet ilmaantuvat jokapäiväiseen elämään. Vaan toisena puolena tulevat myös syvästi tyydyttävät tunteet ja kohtaamiset, jollaisia ei aikaisemmin tiennyt olemassa olevankaan (s. 198):

”Miten ilahduin! Poikkesit tieltäsi ja tulit kaukaa minua tapaamaan, harmapäiden ystävyys on syvä kohta matalikolla. Poimin vähän vihannuksia kasvi-maalta, juodaan viiniä, puhellaan sadan vuoden asiat läntisen ikkunan yöstateen ääressä.”

– Matalikko vanhuuden metaforana yllättää ja avaa uuden näkymän elämästä suurena vetenä, ulappana, jonka syville kohdille päästään ystävää tavatessa. Lähisukulaisen kuoleman synnyttämän surun Saikoo kuvaa emäntänsä menettäneiden kukkien yksinäisyytenä syystuulen tuiverruksessa.

Kai Niemisen asiantunteva johdanto essee ja kirjan loppuun kootut runojen selitykset palvelevat lukijaa parhaalla mahdollisella tavalla. Saikoon runous on suurenmoinen yllätys ihmiselämän rosoiselle kauneudelle, inhimilliselle ainutlaatuisuudelle ja elämänkaaren yksilölliselle kululle.

// Pirkko-Liisa Rauhala

*YTT, dosentti, sosiaalityön
yliopistonlehtori
Helsingin yliopisto / yhteiskunta-
politiikan laitos*

// Gustaf Molander